

Κάρτα και πλάνα

Κάρτα αποκαλούμε το περίγραμμα (αλλά και το συνολικό περιεχόμενο) μιας εικόνας. Έτσι, μια ακίνητη φωτογραφία είναι ένα κάρτα καθώς επίσης ολόκληρη η κινούμενη εικόνα (κινηματογράφος, τηλεόραση), που βλέπουμε σε κάθε συγκεκριμένη στιγμή στην οθόνη, αποτελεί ένα κάρτα. Αντίστοιχα, οι διαδοχικές ενότητες κινούμενης εικόνας χωρίς διακοπή που βλέπουμε στον κινηματογράφο και την τηλεόραση, ονομάζονται πλάνα και είναι το οπτικό ισοδύναμο των ακίνητων φωτογραφικών κάρτων. Ένα πλάνο είναι μια ενότητα κινούμενης εικόνας με κάποια διάρκεια και συνήθως χαρακτηρίζεται από το πιο σημαντικό κάρτα του. Ανάλογα με το πόσο κοντά ή μακριά εμφανίζεται το θέμα (συνήθως ο άνθρωπος), δηλαδή ανάλογα με το πόσο χώρο καταλαμβάνει ο άνθρωπος μέσα στην εικόνα, ένα κάρτα (ή ένα πλάνο) μπορεί να είναι:

Γενικό: Ο ήρωας εμφανίζεται μακριά, ενώ στην εικόνα υπάρχει χώρος γύρω του (τοπίο, σπίτια κλπ.). Το γενικό κάρτα μάς δίνει πληροφορίες για το **χώρο** όπου εκτυλίσσεται η δράση (εικόνα παρακάτω).

Μεσαίο: Ο ήρωας κυριαρχεί στην εικόνα. Ενώ στο πάνω και στο κάτω μέρος του κάρτου δεν υπάρχει ελεύθερος οπτικός χώρος, αριστερά και δεξιά μπο- ρούν να εμφανίζονται και άλλοι ήρωες ή στοιχεία του περίγυρου. Έτσι στα μεσαία κάρτα, η προσοχή μας εστιάζει στον ήρωα και στη σχέση του ήρωα με τον περιβάλλοντα χώρο του κυρίως όμως επικεντρώνεται στη σχέση του ήρωα με τους άλλους ανθρώπους (εικόνα παρακάτω).

ΓΕΝΙΚΟ:

Πού βρίσκεται ο ήρωας; Τι συνθήκες επικρατούν εκείνη τη στιγμή; (εποχή, ώρα, καιρός).

ΜΕΣΑΙΟ:

Ποιος είναι ο ήρωας (άντρας-γυναίκα, τι ηλικία έχει, τι φοράει κ.λπ.) και τι κάνει; Τι κάνουν όσοι εικονίζονται; Πώς συνδέονται; Πώς αντιδρούν μεταξύ τους; Σε τι απόσταση βρίσκονται μεταξύ τους;

Κοντινό: Ο ήρωας (ή το θέμα μας) δεν εμφανίζεται ολόκληρος. Στα όρια της εικόνας βλέπουμε μόνο ένα μέρος του (δηλ. η εικόνα γεμίζει μόνο με το πρόσωπό του ή μόνο με το χέρι του κλπ.). Στο κοντινό κάρτα, ο σκηνοθέτης μας δίνει την ευκαιρία να παρατηρήσουμε από κοντά τον ήρωα και να εμβαθύνουμε στα συναισθήματα του τη στιγμή εκείνη ή να προσέξουμε κάποια λεπτομέρεια που, σε ένα πιο μακρινό κάρτα, δεν θα γινόταν αντιληπτή (εικόνα παρακάτω).

KONTINO:

*Σε τι διάθεση βρίσκεται ο ήρωας;
Μήπως η έκφρασή του τονίζει ή
αναιρεί τα λόγια του; Τι κοιτάζει
κάθε στιγμή; Αλλάζει ύφος;*

(Τι ακριβώς βλέπουν οι δύο ήρωες;)

Συχνά ο σκηνοθέτης χρησιμοποιεί ένα κοντινό κάδρο για να τονίσει τη σημασία ενός αντικειμένου ή ενός στοιχείου του χώρου. Είναι ακριβώς το είδος του κάδρου που επιτρέπει στο σκηνοθέτη να υπογραμμίσει αυτό που θεωρεί σημαντικό, εκείνη τη στιγμή.

Υιοθετούμε εδώ τη σύμβαση ότι **ο άνθρωπος αποτελεί το μέτρο αναφοράς κάθε κάδρου**. Έτσι, ένα ολόκληρο κουτάλι καθραρισμένο χωρίς περιθώρια, ΔΕΝ θα ονομάζεται "μεσαίο του κουταλιού", αλλά "κοντινό του κουταλιού" με κριτήριο ότι, αν στην ίδια εικόνα ένας άνθρωπος κρατούσε το κουτάλι, στο συγκεκριμένο κάδρο θα χωρούσε μόνον η παλάμη του. Επίσης ας επισημανθεί ότι τα τρία παραπάνω είδη κάδρων (ή αντίστοιχων πλάνων) προτείνονται **μόνον για εκπαιδευτική χρήση**. Οι επαγγελματίες του κινηματογράφου και της τηλεόρασης χρησιμοποιούν μια πολύ ευρύτερη γκάμα κάδρων.

Η δημοσίευση δημιουργήθηκε ως μέρος του προγράμματος: [EMELS](#).

Το κείμενο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Erasmus+

Information about the resource

Publisher: KARPOS, Centre for Education and Intercultural Communication, as part of EMELS project co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union.

Rights: Creative Commons Attribution – Share Alike

This resource is attached to Media Literacy Standard for youth Workers. To find out more about the Standard go to <http://emels.eu>

Resource prepared using [MIL/PEER](#) editing platform.

Source available at <http://milpeer.eu/documents/387/>